

VERKOPEN VAN EN GESCHILLEN OMTRENT TIENDEN VAN KOUDEKERKE 31-32
 =====

door Jacques Larbouillat.

Uit een reeks oorkonden van de St-Bertijnsabdij te St-Omaars, die het patronaat bezat van de parochie Koudekerke (Heist), blijkt dat er omtrent de tienden van laatstgenoemde verschillende verkopen en geschillen zijn ontstaan. Geschillen die door de tussenkomst van geestelijke en wereldlijke "arbitren ende effenaers" geregeld werden.

De tienden te Lissewege en Koudekerke waren oorspronkelijk in leen gegeven door de graaf van Vlaanderen, aan Gillebert, ridder en kasteelheer van St-Winnoksbergen in Frans-Vlaanderen. Deze tienden werden door deze in 1222 voor 10 jaar verpand aan de St-Bertijnsabdij (1). In 1223 liet Johanna, gravin van Vlaanderen deze tienden aanslaan omdat men haar de verschuldigde eer niet had bewezen. Zij wilde wel, ten titel van aalmoes, om haar zielezaligheid te vermeerderen, er gedurende 10 jaar het vruchtgebruik van laten aan de St-Bertijnsabdij (2).

De zoon van Gillebert, ook Gillebert genaamd, verkocht reeds vier schoven van de tienden te Lissewege en Koudekerke aan de St-Bertijnsabdij in 1242. Alhoewel we geen eigenlijke verkoopakte gevonden hebben, zijn er volgende redenen om dit te veronderstellen:

1° In de maand augustus van het jaar 1242 gaven Tomas van Savoie en de gravin Johanna van Konstantinopel, aan Gillebert en Maroie zijn vrouw, de toelating om vier schoven van de tienden der parochies Lissewege en Koudekerke te verkopen aan de abdij van St-Bertijns, waarop deze laatste het patronaat uitoefende (3).

2° Op 25 augustus van hetzelfde jaar, oorkondigde Gillebert dat hij beloofd had aan St-Bertijnsabdij, waaraan hij tienden te Lissewege en Koudekerke verkocht had, van 50 pond die zijn grootmoeder als lijfrente had op deze tienden, over te brengen op het "banturf" van St-Winnoksbergen (4).

3° In een gelijkaardig document gedateerd van 27 augustus 1242 wordt nog eens deze verkoop vermeld (5).

Het is pas in 1244 op 1 september, dat nogmaals vier schoven verkocht werden (uitdrukkelijk vermeld in de oorkonde) door Gillebert aan Sint-Bertijns (6).

Trouwens uit een scheidsrechterlijke uitspraak van 1411 blijkt dat de St-Bertijnsabdij acht schoven bezat van de tienden te Koudekerke: "Es tewetene dat de vorzeide van sinte Bertins zouden hebben de viere eerste scoven... ende daernaer de vorzeide van sinte Bertins den zevensten, achtsten, neghensten ende tiensten sco".

In maart 1246 beginnen de moeilijkheden, want in verband met de bezittingen van de tienden te Lissewege en Koudekerke, wordt er een scheidsrechterlijke uitspraak geveld door Jakob, Kanunnik van St-Donaas (7).

In augustus van hetzelfde jaar vernemen wij uit een oorkonde, dat er omtrent de schattingen van de tienden en nieuw ontgonnen landen, van hierboven verneemde parochies, een meningsverschil was gerezen tussen Gillebert en St-Bertijns. Want zij onderwerpen zich aan een scheidsrechterlijke uitspraak (8).

Gillebert oorkondigde op 20 juli 1247 dat hij en de St-Bertijnsabdij zich zullen onderwerpen bij beslissing van scheidsrechters, wat betreft de waarde en de prijs van de tienden te Lissewege en Koudekerke, die hij hen verkocht had (9).

In november oorkondigden de scheidsrechters, ridder Boudewijn van Haveskerke en meester Simon Aurélien, de minnelijke schikking die door beide partijen aanvaard werd (10). In dezelfde maand verklaart Gillebert dat hij de prijs van de verkoop heeft ontvangen, gelijk aan de schatting gedaan door de voornoemde scheidsrechters (11).

De strijd om de tienden te Koudekerke staat niet stil, want in 1249 moet Margareta Mcls, echtgenote van Fidder Wouter, de tiendenschuur die zij te Koudekerke had opgericht, afbreken, en de tienden die ze ten onrechte geïnd had, teruggeven aan de abdij van sint-Bertijns (12).

Groot proces in het jaar 1411 (13) tussen de monniken van St-Bertijns enerzijds; en de Broeders en Zusters van het St-Janshospitaal te Brugge, Hendrik van Meetkerke voor zich zelf, en de voogden van Gillekine van der Vlamingpoerte anderzijds. De reden van het geschil behelst het verzamelen, het bergen in de "tiende scuere", en het verdelen van de tienden van zekere polders in de parochies Koudekerke en Knokke.

Het is in dit document dat we gelezen hebben dat St-Bertijns van zekere polders te Koudekerke en te Knokke, acht schoven had van de tienden: de vier eerste en de zevende, achtste; negende en tiende schoof; "de vorzeide broederen ende zusteren vanden hospitale voorseid, ende Heinric van Meetkerke, de vijfsten ende zesten scoven...., van welken tiensten scove een vierendeel; ende de zelve van Sinte Bertins van dien tiensten scove de drie deel draghende".

(lees verder op de bladz. 37)

2. WEL EN WEE BIJ ONZE LEDEN.

Op 19 jan. is te Ruislede in de Heer ontslapen dhr C. Van De Veire, vader van dhr. en mevr. Ant. Verminck-Van De Veire. In naam van al de Leden van St-Guthago bieden wij aan ons Bestuurslid en zijn Dame onze kristelijke deelneming in hun rouw.

Met dezelfde gevoelens delen wij in de rouw die een ander Lid en zijn familie heeft getroffen, nl. dhr. Andre Strubbe uit Oostkerke, wiens vader eveneens op 7 februari ten grave werd gedragen.

o o o o o o o o o

Te Heist is op 6 jan. jl. Mejuffrouw Clara Coornaert, die wij op praktisch elkeen van de aktiviteiten van de Kring hebben ontmoet, in het huwelijk getreden met dhr. Gaston Haeck uit Knokke. St-Guthagokring biedt hun de beste wensen van oprecht en diepdoorleefd geluk. Wij hopen hen samen nog dikwijls op onze vergaderingen en wandelingen terug te zien.

o o o o o o o o o

Hoera het is een meisje ! Zo staat het op het "doopsantje" waarmee Mr en Mw Antoon Verminck - Van De Veire vol vreugde mededelen dat hun op 4 februari een dochttertje Mieke werd geboren. Wij begrijpen best die hoera, nu er na drie flinke zonen, een schattig meisje kwam. Proficiat!

(Vervolg op de bladzijde 32)

Hoe het St-Janshospitaal in het bezit gekomen is van deze "tiendescoven", en Gillekine van der Vlamingpoerte in het vierde deel van een schoof, blijft tot nu toe een open vraag.

Heinric van Meetkerke, moet zeker een erfgenaam zijn van Wouter van Meetkerke. Deze had reeds in 1388 de vijfde of zesde schoof van een tiende te Koudekerke in leen van de Burggraaf van St-Winnoksbergen (14).

Ten einde de twisten omtrent de tienden van "Heyse" te vermijden, gaf Filips de Goede in 1457 "amortisatie-brieven" aan de monniken van St-Bertijns (15).

~~~~~

B r o n n e n :

1. Les Chartes de St. Bertin, door E.H. Dan. Haigneré, 1886, deel I nr 620, p 270
2. Idem I, deel I, nr 641, p 279.
3. Recueil des Chartes du prieuré de St-Bertin à Poperinghe et de ses dépendances à Bas-Warneton, éd. F.H. D'Hoop, Bruges 1870, nr 71, p 69.
4. Idem I, deel II, nr 876, p 5.
5. Idem 3, nr 70, p 68.
6. Idem 3, nr 72, p 71.
7. Idem 1, deel II, nr 912, p 23.
8. Idem 1, deel II, nr 916, p 24.
9. Idem 3, nr 75, p 76.
10. Idem 3, Nr 76, p 77.
11. Idem 3, nr 77, p 78.
12. Idem 3, nr 83, p 87.
13. Idem 3, nr 160, p 210.
14. Idem 3, nr 149, p 193.
15. Idem 1, deel III, nr 3075, p 428.

~~~~~